

**L. Celij Lacta[n]tij Firmiani christiano[rum] eloquentissimi
de opificio dei vel formatione hominis liber**

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

Colonie, 1506

VD16 L 56

Contra Epicureos disputat. q[uod] op[er]a nature dam[n]aba[n]t. [et]
p[rae]cipue q[uominus] ho[mo] ceteris anima[n]tib[us] imbecillior oriatur
Cap. iij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70248](#)

Hinc dicitur quod pater et filius res ipsae sunt. Et ergo si in plenaria
dictio dicitur. quod pater et filius sunt. Quod ergo dicitur et dicitur hoc non res ipsae sunt
sed animalia quod dicitur pater et filius. dicitur ut sunt homines. sicut
autem dicitur. dicitur ut sunt animalia que dicitur res ipsae ut sunt animalia.
pater et filius animalia.

Illud est armari. et rōne vestiri. Ea quo ipa q̄ mutis data. thōi tenegata
sunt. q̄ mirabiliter hōi ad pulchritudinem faciat. exprimi nō p̄t. Nā
forsitan ad hoc si hōi ferinos dentes. aut cornua. aut vngues. aut vngulas. aut cau-
teles. aut foras sunt
dā. aut varijs caloris pilos addidisset. q̄s nō sentiet q̄ turpe aīal es-
set futurū. sicut muta si nuda et inermia fingeretur. Quibus si detrahatur
vñ naturale sui corporis vestit. vel ea q̄b ex se armatur. nec speciosa po-
terū eē nec tuta. vt mirabiliter si utilitate cogites instructa. si spēm
ornata videant. Adeo miro modo cōsentit utilitas cū decore hoīem
vero quē eternū aīal atq̄ imortale fingebat. nō forinsecus ut cetera
sed interī armatur. nec munimētū ei⁹ in corpe. s̄ in aio posuit. qm̄
supuacū fuit cū illi qđ erat maximū tribuisset corporib⁹ eū tegere
munimētis. cū p̄sertim pulchritudinem humani corporis impediret.

Contra Epicureos disputat. q̄ opa nature dānabāt. et p̄cā
pue q̄ hō ceteris animatib⁹ imbecillior oriatur **C**ap. iij

Contra ego philosophorū q̄ Epicurū sequūtur. amentia so-
leo mirari. q̄ nature opa reprehēdūt. vt ostendat nulla pui-
dētia instruciū eē ac regi mūdū. s̄ originē rez inseparabili ac solidis
corpib⁹ assignat. quorū fortuitis cōcursionib⁹ vniuersa nascuntur et na-
sa sunt. Præterea q̄ ad ipm mūdū vitio dant. in q̄ ridicule insaniunt.
id sumo qđ ad rem de q̄ nūc agimus p̄met. Querunt hoīem nimis
imbecillū et fragilē nasci. q̄z cetera aīalia nascuntur. q̄ ut sunt edita et
vtero. p̄tin⁹ in pedes suos erigi. et gestire discursib⁹. statimq̄ aerem
tolerando idonea esse. q̄z in lucem naturalib⁹ indumentis munita
processerint. hominē p̄tra nudū et inermem. tanquam ex naufragio in
huius vitetmiserias p̄oīci et expelli. qui neq̄z mouere loco ubi es-
fuisus est. possit. nec aliumētū lactic appetere. nec iniuria et p̄pria fure

Justus et ab iusto et amico p[ro]p[ter]e
foem p[er] a[cc]ord[um] p[ro]p[ter]e
p[ro]p[ter]e m[od]estu[m] / **Ostendit**
p[ro]p[ter]e p[ro]p[ter]e t[em]p[or]is o[ste]ndit
p[ro]p[ter]e p[ro]p[ter]e g[ra]m[mat]ica p[ro]p[ter]e

Itaq[ue] natura non matre esse hum[an]i generis. sed nouercam. q[uia] cum
mutis tam liber aliter gesserit. hominem vero sic effuderit. ut inops et in-
firmus. et omni auxilio indiges. nihil aliud possit q[uia] fragilitas sue co-
ditione ploratu ac fletib[us] nominari. scilicet cui tantum in vita restat tran-
sire malorum. Que cu[m] dicunt. vehementer sapere credunt. p[er]terea quod
vniusquisq[ue] incosiderate sue conditioni ingratuus est. Ego vero illos
nunq[ue] magis despere contendo. q[uia] cu[m] hoc loquuntur. Consideras enim co-
ditione rex intelligo nihil fieri aliter debuisse. ut non dicam potuisse.
q[uia] deus potest oia. sed necesse est q[uia] illa p[ro]uidetissima maiestas id esse
certe. quod erat melius et rectius. libet igitur interrogare istos dini
non op[er]e repreh[es]ores. quid in homine decesset. q[uia] imbecillior nascitur.
credant. Num in circa minus educatur homines. num minus ad sum-
mum robur etatis prouehantur. num imbecillitas aut incrementum im-
pediat. aut salutem. quoniam que desunt ratio repreh[ed]it. At hominis
in circa educatio maximis laboribus constat. pecudum scilicet conditio
melior. q[uia] he omnes cu[m] fetum ediderint. non nisi pastus sui curaz ge-
runt. ex quo efficitur ut ubribus sua sponte dissentis alimentum lactis
scilicet ministretur. et id cogente natura sine solitudine appetant.
Quid aies. quarum ratio diversa est. Nonne maximos suscipiunt
educando labores. ut interdu aliquid humane intelligentie habere
videantur. Nidos enim aut luto edificant. aut virginis et frondi-
bus construunt. et ciborum expertes incubantur. et quoniam fe-
tus de suis corporibus alere non datum est. cibos conuuchunt. et cito-
los dies in huiusmodi discussione consumunt. Noctibus vero de-
pendunt. sicut precegit. Quid amplius facere homines potest. nisi hoc solu[m]
fortasse. q[uia] non expellunt adulteros. sed perpetua necessitudine ac vinculo

A iiiij

Natura
m[od]estu[m] / **Ueritatem** / **Ueritatem** / **Ueritatem** / **Ueritatem**

quā natura mutis. qm̄ in illis nec magnitudo viriū. neq̄ firmitas
corpis efficere p̄t. quo minus aut opprimantur a nobis. aut nostra
subiecta sint potestati. Potest ne igit̄ aliq̄s cū videat etiam boues

vaccas cū umanissimis corpib⁹ seruire homini. queri de opifice reg⁹ **Modic⁹**
deo. q̄ modicas vires. q̄ parvū corpus accepit. nec beneficia in se di-
lina p merito estimat. qd ē ingrati aui (vt veri loquamur) infantī
meli⁹ g Plato vt hos credo ingratos refelleret. nature gratias egit.

q̄ hō nat⁹ eēt Quāto melius ⁊ sanc⁹ q̄ sensit cōditionē hois eē melio Ingratia
rē. B̄ illi q̄ se pecudes natos eē maluerūt Quos si de⁹ in ea forte cō
uerterit aī alia .quor⁹ sortem preferūt sive iam profecto cupiat remi.

grare. magnisq; clamorib; conditionē pristinā flagitēt. q; nō est tan-
ti robur ac firmitas corporis. vt officio lingue careas. aut auium per
aerē libera discursatio vt manib; indigeas Plus enim manus pstant Octo uero

¶ leuitas vñlq; pennaz. plus lingua qz totius corporis fortitudo
Que igit amētia est ea preferre. q si data sint. accipere detrectes
¶ Lōtra Epicureos cōquerētes hoies morbia z immature
morti subjectos. ¶ Capl'm iiiii

Idem querunt hominem morbis et immature morti eis sub*luctu*. Indignant videlicet non deos se esse natos. Minime

inquit. sed ex hoc ostendimus hoiem nulla prouidētia esse factum
qd aliter fieri debuit. Qd si ostendero id ipm magnarōne prouisum
triplp vst m

isse. vt morbis vexari posset. et vita sua in medio cursus sui spacio
superet. Cum enim deus ait aliquid fecerat. sua sponte ad mortem transire co-
gnouisset. ut mortem ipsam quae est dissolutio nature. capere possit. dedic-

*i fragilitate q̄ morti aditū ad dissoluēdū aīal iueniret. Nā si ei⁹ ro
origiceret. vt ad eū morbus ⁊ regritudo adire nō posset. ne mors q̄
ē posset. qm̄ mors sequela morboꝝ est. Immatura vero mors qm̄*